

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום	
עדכון אחרון: א' בשבט תשפ"א, 14 בינואר 2021	7 אפריל 2003; 22 ינואר 2007; 15 פברואר 2008; 9 מאי 2016; 26 דצמבר 2018

6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום

הנחייה זו עניינה בהתוויית השיקולים לביצוע השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום ואופן ביצועה.

המסגרת הנורמטיבית:

1. סעיף 61 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 שעניינו "המשך החקירה", קובע (להלן: "החוק"):

"הועבר חומר החקירה כאמור בסעיף 60, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או תובע להורות למשטרה להוסיף לחקור, אם מצא שיש צורך בכך לשם החלטה בדבר העמדה לדין או לשם ניהול יעיל של המשפט."

כללי:

2. ככלל, חקירה משטרתית מסתיימת בטרם הגשת כתב האישום.
3. עם זאת, לרשות התביעה סמכות להורות על השלמת חקירה גם לאחר הגשת כתב אישום. סמכות זו נלמדת מהעדר כל הגבלה לכך בחוק, מהסיפא של סעיף 61 "לשם ניהול יעיל של המשפט", ומן הפסיקה¹:

"... משהועבר חומר החקירה 'רשאי היועץ המשפטי לממשלה או תובע להורות למשטרה להוסיף ולחקור, אם מצא שיש צורך בכך לשם החלטה בדבר העמדה לדין או לשם ניהול יעיל של המשפט'. לא למותר לציין כי פעולות השלמת חקירה יכול וייעשו אף לאחר הגשת כתב אישום, בנסיבות ובדרך המפורטת בהנחייה מס' 6.11 של פרקליט המדינה..."²

¹ על אף העדר הוראת חוק מפורשת הדנה בהשלמת חקירה לאחר הגשת אישום, לשון סעיף 61 מאפשרת השלמה כאמור: ראו למשל תפ"ח 1182/03 (מחוזי-ת"א) מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו, 8.6.2004); בש"פ 770/13 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 24/01/2013), ממנו משתמעת הקביעה האמורה. כך הדבר, על אף שסעיף 61 לחוק מופיע תחת פרק ד' לחוק, הדן בהליכים שלפני המשפט-ראו: ב"ש (שלום, ירושלים) 4528/10 (בת"פ 09-4248) פרקליטות מחוז ירושלים נ' גביר (פורסם בנבו, 12.4.2010).

² בש"פ 1270/14 זוהר ששון נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20/03/2014).

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום	
עדכון אחרון: א' בשבט תשפ"א, 14 בינואר 2021	7 אפריל 2003; 22 ינואר 2007; 15 פברואר 2008; 9 מאי 2016; 26 דצמבר 2018

4. תכלית הכלל הקובע כי בדרך כלל החקירה מסתיימת טרם הגשת כתב אישום, הנה, בין היתר, לאפשר לנאשם להכין את הגנתו כדבעי, כשחומר החקירה מתוחם ומצוי בידו במלואו. יש לשמר אינטרס זה, כל עוד לא נמצא אינטרס ציבורי הגובר עליו המצדיק השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום לצורך מיצוי חקר האמת, ובכפוף לתנאים המפורטים בהנחיה זו³.

הגורם המוסמך לאשר השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום:

5. השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום תעשה כחריג ובכפוף לאישורו של פרקליט מחוז, מנהל מחלקה בפרקליטות המדינה או ראש יחידת תביעות (להלן: "**הגורם המוסמך**"), במקרים בהם מצא כי נסיבות העניין מצדיקות זאת.

נסיבות המצדיקות השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום:

6. בטרם יורה הגורם המוסמך על השלמת חקירה ייתן דעתו למשקלם היחסי של הנסיבות והשיקולים המפורטים בהנחיה זו, בנפרד ובמצטבר, והכל במטרה להבטיח איזון ראוי בין האינטרסים והערכים הנוגדים.

7. החלטת הגורם המוסמך להורות על השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום יכול שתעשה מסיבות שונות, ובכלל זאת מקום בו התגלתה לתובע **עובדה או טענה חדשה**, שיש בה פוטנציאל להשפיע על תוצאת ההליך, כדוגמת (אין מדובר ברשימה סגורה):

(1) מקום בו חלה **התפתחות** שיש בה פוטנציאל לשנות את סעיפי האישום (כגון מות הקרבן לאחר הגשת אישום בגין חבלה בכוונה מחמירה);

(2) מקום בו במהלך המשפט מוגשות ראיות על פרטים עובדתיים חדשים ומהותיים אשר מחייבים השלמת חקירה, או שבמהלך **ראיון עד** עלו פרטים עובדתיים כאמור.

³ זאת בדומה, ובשינויים המתחייבים, להחלטה על תיקון כתב אישום לאחר תחילת המשפט; ביצוע פעולות חקירה לאחר הגשת "הצהרת תובע"; בקשה להגשת ראיות לאחר סיכומים ואף בשלב הערעור, ועוד.

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום	
7 אפריל 2003 ; 22 ינואר 2007 ; 15 פברואר 2008 ; 9 מאי 2016 ; 26 דצמבר 2018	עדכון אחרון : א' בשבט תשפ"א, 14 בינואר 2021

(3) מקום בו התעורר צורך מהותי לבחון טענה שעלתה לראשונה לאחר הגשת כתב אישום (בדומה לנדרש עת עלתה טענה כאמור לראשונה במהלך **שימוע** שקיום לפני הגשת כתב אישום);

(4) מקום בו השלמת החקירה **נעשית לבקשת הנאשם**, כאשר יש עילה טובה לבקשתו.

(5) במקרים בהם במהלך ניהול התיק מצא תובע כי נדרשות השלמות חקירה שהן טכניות במהותן.

8. במסגרת השיקולים להורות על השלמת חקירה, יינתן משקל לשאלה האם ניתן היה בשקידה סבירה לבצע את פעולת החקירה טרם הגשת כתב האישום. בנסיבות בהן ניתן וצריך היה לצפות ולהעריך את נחיצותה של החקירה טרם הגשת כתב האישום, ולא התחדש דבר בהקשר זה, הרי שככלל לא תבוצע השלמת חקירה למעט בנסיבות חריגות.

9. לצורך החלטה על השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום, יש לאזן בין מכלול הערכים והאינטרסים המפורטים לעיל, ובכלל זאת:

(1) חומרת העבירה בה מואשם הנאשם או זו הצפויה להיחקר במהלך השלמת החקירה;

(2) מהות ומורכבות החקירה המקורית ו/או השלמת החקירה⁴;

(3) מידת החיוניות של השלמת החקירה לבירור האמת;

(4) האם בהשלמת החקירה אמור להיחקר הנאשם או עד הגנה מטעמו⁵;

(5) עיתוי השלמת החקירה ביחס לשלב בו מצוי ההליך בבית המשפט. ככל שהשלב בו מצוי ההליך הינו מתקדם יותר, כך ידרשו נימוקים ממשיים יותר להצדקת השלמת החקירה⁶; ולהפך;

⁴ האם מדובר בחקירה ממשית של עדים או רק בהשלמה מעין טכנית של ראיות מסוימות- ב"ש (ירושלים) 4258/10 **מדינת ישראל נ' רפאל גביר**.

⁵ נקבע בפסיקה כי ניתן לבצע השלמת חקירה גם של עד מטעם ההגנה וגם אם העד כבר העיד: ע"פ 7900/11 **אלי רייפמן נ' מדינת ישראל**, פסקה 20 (פורסם בנבו, 11.2.2013).

⁶ נקבע בפסיקה כי השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום ובטרם השיב הנאשם אינה פוגעת בניהול ההגנה ובזכות הנאשם להליך הוגן: בש"פ 770/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 24/01/2013); ת.פ. (חיפה) 3022-05-13 **מדינת ישראל נ' מחאג'נה**.

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום	
עדכון אחרון: א' בשבט תשפ"א, 14 בינואר 2021	7 אפריל 2003; 22 ינואר 2007; 15 פברואר 2008; 9 מאי 2016; 26 דצמבר 2018

10. חומר חקירה שנתבקש טרם הגשת כתב האישום והתקבל לאחריו, לא יחשב כ"השלמת חקירה" לצורך הנחיה זו לרבות תוצרים שהתקבלו במענה לבקשה לעזרה משפטית, תמלילים, חוות דעת וכדומה.

השלמת חקירה בעניינים הקשורים לחילוט, איתור נכסים ובירור זכויות ביחס לנכסים:

11. השלמת החקירה הנוגעת לחילוט נועדה לקדם תכליות שונות, ובכלל זאת: מציאת רכוש שלא היה ידוע על קיומו ושהינו בשליטת הנאשם ולפיכך הינו בר חילוט (אם כתקבול אם כאמצעי ואם כשווי של הנ"ל)⁷; בירור זכויותיו של "טוען לזכות" שמעלה טענות באשר לזכותו ברכוש התפוס; איתור ראיות חדשות המחזקות את הקשר שבין הנאשם לרכוש התפוס.

12. נקודת האיזון בין השמירה על אינטרס הנאשם לבין האינטרס הציבורי, משתנה ומוטה לטובת קידום האינטרס הציבורי מקום בו מטרת השלמת החקירה אינה ביסוס ראייתי של העבירות נשוא כתב האישום אלא איסוף ראיות הנוגעות למצבת הנכסים הפוטנציאליים לחילוט. כך למשל, אם במועד הגשת כתב האישום לא הסתיים איסוף הראיות הנדרש לחילוט, דבר שאינו חריג, ניתן להמשיך במלאכת איסוף הראיות הנדרשות לחילוט גם לאחר הגשת כתב האישום. בוודאי שכאשר חומרי חקירה הנוגעים לחילוט לא היו ניתנים לאיתור קודם להגשת כתב אישום (כדוגמת מסמכי בנק, ספחי שיקים וכדומה, שאיתורם וקבלתם עשויים להימשך תקופה ממושכת, ניתן לאשר השלמת החקירה). בדומה, אם לאחר הגשת כתב האישום מתקבל מידע אודות נכסים נוספים הניתנים לחילוט, שלא התקבל קודם לכן, ניתן להשלים החקירה בנושא זה.

13. ככלל, אם נמצא כי נדרשת השלמת חקירה לצורך חילוט, בירור זכויות או איתור נכסים, יופנה העניין לחקירת משטרה, אלא אם ישנה עילה טובה להימנע מכך⁸.

14. התעורר חשש כי השלמת החקירה בעניין הרכוש תהא כרוכה גם בעניינים הנוגעים לעצם האישום, ישקול הגורם המוסמך האם לאשרה בהתאם לכלל השיקולים המפורטים

⁷ ראה ס' 21 לחוק איסור הלבנת הון.

⁸ ראה לעניין זה, הוראת ס' 22 (א)(2) לחוק איסור הלבנת הון לפיה בית המשפט רשאי להורות על חילוט רכוש גם אם הרכוש התגלה לאחר ההרשעה (בחילוט אזורי). מכאן, ועל דרך ההיסק, ניתן ואף רצוי להוסיף רכוש שהתגלה לאחר האישום (ולפני סיום ההליך הפלילי) לבקשת החילוט בהליך הפלילי.

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום	
7 אפריל 2003 ; 22 ינואר 2007 ; 15 פברואר 2008 ; 9 מאי 2016 ; 26 דצמבר 2018	עדכון אחרון : א' בשבט תשפ"א, 14 בינואר 2021

בהנחיה זו. לחלופין, ישקול הגורם המוסמך להורות על חקירה חדשה (כדוגמת חשד להלבנת הון), ולתחם את החקירה בעניין מצבת הנכסים המיועדים לחילוט.

יידוע בא כוחו של הנאשם בהשלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום :

15. חקירת נאשם או עד הגנה לאחר הגשת כתב אישום מחייבת זהירות. לפיכך, באם השלמת חקירה המתבקשת עתידה לכלול את חקירת הנאשם או עד הגנה שעל זימונו הודיעה ההגנה, יידוע בא כוחו (ככל שהוא מיוצג) בדבר עצם השלמת החקירה הצפויה (אך לא בדבר פרטי ההשלמה), מבעוד מועד, בסמוך לאחר קבלת ההחלטה בדבר ביצועה. ואולם, אין בהתנגדות הסניגור להשלמת החקירה, לכשעצמה, כדי לשלול את ביצועה והדבר ישוקלל במסגרת מכלול השיקולים לעניין זה.

16. ככלל, כאשר השלמת החקירה המתבקשת אינה אמורה לכלול את חקירת הנאשם או עד הגנה שעל זימונו הודיעה ההגנה, יידוע בא כוח הנאשם בדבר השלמת החקירה, לאחר ביצועה.

יידוע בית המשפט בהחלטה לבצע השלמת חקירה :

17. ככלל, השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום הינה בסמכות התביעה ותתקבל על פי החלטה של הגורם המוסמך.

18. עם זאת, בנסיבות חריגות רשאי הגורם המוסמך, לפי שיקול דעתו, לפנות לבית המשפט לשם יידוע כי בכוונת התביעה להורות על ביצוע השלמת החקירה, ככל שסבר כי הדבר נדרש בנסיבות העניין.

19. בטרם יחליט הגורם המוסמך על יידוע בית המשפט כאמור לעיל, ייתן דעתו, בין היתר, להיבטים אלו :

(1) השלב שבו מצוי ההליך הפלילי – ככל שהשלמת החקירה מתבקשת בשלב מתקדם של ההליך (כדוגמת "ערב" הגשת סיכומים) יהא מקום לשקול בחיוב יידוע בית המשפט בכוונה לבצע השלמת חקירה ;

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום	
עדכון אחרון: א' בשבט תשפ"א, 14 בינואר 2021	7 אפריל 2003; 22 ינואר 2007; 15 פברואר 2008; 9 מאי 2016; 26 דצמבר 2018

(2) התנגדות ההגנה לחקירת הנאשם או עד הגנה מטעמו;

(3) קיומם של שיקולים ואינטרסים מהותיים סותרים להשלמת החקירה – ככל שהשלמת החקירה כרוכה בפגיעה ממשית פוטנציאלית בזכויות נאשם ו/או בהגנתו, כך תגבר הנטייה לידע את בית המשפט בכוונה לבצע השלמת חקירה;

(4) האם יידוע בית המשפט בהשלמת החקירה עשוי להביא לפגיעה בהשלמת החקירה ותכליותיה - ככל שכך, יטה הגורם המוסמך שלא לידע את בהשלמה הנדרשת.

(5) קיומה של אפשרות שיידוע בית המשפט יהא כרוך בהשפעה שלא כדין על ההליך – ככל שכך, יטה הגורם המוסמך שלא לידע את בית המשפט בהשלמה הנדרשת. כך לדוגמא, מקרה בו יידוע כאמור יהא כרוך בחשיפת חומרים שגילויים לבית המשפט אסור על פי דין.

דינו של חומר שנאסף במסגרת השלמת חקירה:

20. ככלל, חומר שנאסף במסגרת השלמת חקירה ייחשב כ"חומר חקירה" כהגדרתו בסעיף 74 לחוק, בשינויים המחויבים מהעובדה שהחקירה מתבצעת לאחר שכתב האישום כבר הוגש.⁹ החומר הנצבר במהלך ההשלמה יימסר בדרך כלל להגנה רק בתום המהלך החקירתי כולו, ולא לשיעורין.

תחולת ההנחיה:

21. הנחיה זו אינה חלה במקרה שבו החקירה טרם נסתיימה במועד הגשת כתב האישום נגד הנאשם מטעמים ענייניים. כך למשל, במקרה שבו לאחר הגשת כתב האישום נגד הנאשם יש צורך בהמשך חקירת מעורבותם של חשודים נוספים, שהחקירה טרם מוצתה בעניינם, אין לראות בפעולות החקירה שבוצעו בגדר "השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום". עם זאת, מובן שיש למסור כל חומר רלוונטי שיושג בהמשך החקירה לידי הנאשם – וזאת בהקדם האפשרי.

⁹ בשי"פ 3866/11 אליהו אבי נ' משטרת ישראל, פסקה 21 (פורסם בנבו, 22.5.2011).

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 6.11 – השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום	
עדכון אחרון: א' בשבט תשפ"א, 14 בינואר 2021	7 אפריל 2003; 22 ינואר 2007; 15 פברואר 2008; 9 מאי 2016; 26 דצמבר 2018

22. הנחיה זו אינה חלה על השלמת חקירה לצורך "ראיות הזמה" מכוח הוראת סעיף לחוק שכותרתה "ראיות נוספות מטעם התובע" (ראו לעניין זה גם סעיף 80 לחוק)